

ترور رهبر حماس، تله‌ای برای رئیس‌جمهور ایران

روز گذشته اسماعیل هنیه، رهبر سیاسی حماس در تهران ترور شد و باور عمومی بر آن است که این ترور از سوی اسرائیل صورت گرفته. هنیه برای شرکت در مراسم تحلیف رئیس‌جمهور جدید ایران، دکتر مسعود پزشکیان به تهران آمده بود. پزشکیان و هنیه پیش از کشته شدن او دیدار کردند. تا زمان نگارش این گزارش، اسرائیل هنوز این ترور یا اتهامات مبنی بر دست داشتن در این عملیات را محکوم نکرده است. در ترور هنیه، اسرائیل یک تیر را با دو هدف زده است. دومین هدف دولت جدید مسعود پزشکیان است. روزی که رئیس‌جمهور اصلاح‌طلب روی کار آمد، یک رهبر خارجی و متحد ایران ترور شده است و پزشکیان به‌عنوان رئیس شورای عالی امنیت ملی ایران باید این بحران امنیتی و تبعات آن را در ابعاد بین‌المللی بررسی کند.

اگر سعید جلیلی، رقیب پزشکیان در دور انتخابات ریاست‌جمهوری برنده شده بود، باوجود مواضع رادیکال و افراط‌گرایانه‌اش و همچنین سبک گرافه‌گویی‌هایش، به تلاش‌های اسرائیل کمک می‌کرد تا جامعه جهانی را متقاعد کند که تعامل دیپلماتیک با ایران دستاوردی ندارد و این کشور باید تحت فشار حداکثری قرار بگیرد.

اما پزشکیان یک میانه‌روست و باوجود آنکه به‌طور مرتب حمایت‌های آمریکا از اسرائیل در جنگ غزه، اعمال تحریم‌های شدید اقتصادی بر ایران و خروج از توافق هسته‌ای با برجام را محکوم کرده، در طول کارزار انتخاباتی خود بر گفت‌وگو با آمریکا تأکید داشته و خود را عملگرا نشان داده است. پزشکیان بارها اعلام کرد که مذاکره با آمریکا را دنبال خواهد کرد؛ موضعی که ظاهراً مورد حمایت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر ایران است تا تحریم‌های اقتصادی تعلیق شوند.

مذاکره میان ایران و آمریکا آخرین موضوعی است که اسرائیل و به‌ویژه بنیامین نتانیاهو در این زمان بخواهند انجام شود. هر چه باشد، نتانیاهو جنگ را به این امید به لبنان می‌کشد که ایران با شدت بیشتری واکنش نشان دهد و مستقیماً وارد جنگ شود. نه حزب‌الله و نه ایران نمی‌خواهند در این مرحله وارد جنگ با اسرائیل شوند، اما هیچ‌کس نباید تصور کند که اگر یک جنگ تمام‌عیار را با لبنان و حزب‌الله آغاز کند، ایران کنار می‌ایستد.

برخلاف گروه اسلامگرای سنی حماس، که در ۲۰ سال گذشته اختلافاتی با ایران داشته، به‌ویژه زمانی که از حمایت از بشار اسد در جنگ سوریه خودداری کرد و خشم تهران را برانگیخت، حزب‌الله سازمانی از مسلمانان شیعی است که مهم‌ترین داریایی ایران در خاورمیانه محسوب می‌شود. اگر اسرائیل جنگ تمام‌عیاری را با لبنان آغاز کند و جمهوری اسلامی ایران برای دفاع از حزب‌الله وارد عمل نشود، تمام اعتباری که با متحدان خود در خاورمیانه ساخته را از دست می‌دهد. ایران همین حالا هم به‌دلیل دفاع نکردن از حماس در غزه از سوی حوثی‌های یمن مورد انتقاد قرار گرفته است.

از آنجایی که ایران هیچ نشانه‌ای برای ورود به جنگ مستقیم با اسرائیل از خود بروز نداده، بهترین سناریوی بعدی برای اسرائیل این است که ایران را در جایگاه غیرقابل دفاع قرار دهد. ترور رهبر متحد ایران، به‌ویژه در تهران در نصف شبی که دولت جدید قسم خورد همان تله‌ای است که پزشکیان و متحدانش را در شرایط بسیار سختی قرار خواهد داد.

محمدحسین لطف‌اللهی
گزارشگر هم‌میهن

در کمتر از ۲۴ ساعت، فؤاد شکر و اسماعیل هنیه دوتن از رهبران ارشد حزب‌الله لبنان و حماس هدف حمله اسرائیل قرار گرفتند تا آینده بسیاری از روندها در منطقه به‌ویژه گفت‌وگوها برای آتش‌بس در غزه تحت تأثیر قرار بگیرد.

ارتش اسرائیل، عصر روز شنبه ۹ مرداد، در حمله‌ای هوایی به ساختمانی در منطقه ضاحیه واقع در جنوب شهر بیروت، یکی از فرماندهان نظامی ارشد حزب‌الله لبنان را هدف قرار داد. براساس ادعای مقام‌های رژیم اسرائیل، فؤاد شکر معروف به «حاج محسن» در این حمله مجروح شد و بر اثر جراحات جان باخت.

حزب‌الله لبنان روایت متفاوتی از این حمله داشت. براساس اولین بیانیه حزب‌الله پس از حادثه که صبح روز چهارشنبه ۱۰ مرداد صادر شد، فؤاد شکر، «در زمان حادثه در این ساختمان حضور داشت» اما تا زمان صدور این بیانیه، جست‌وجوها برای یافتن نشانه‌ای از شکر در ساختمان ادامه داشته و انتقال پیکر مجروح او به بیمارستان و سپس جان باختن او در بیمارستان صحت ندارد. خبرنگاران حاضر در صحنه گزارش داده‌اند که حمله اسرائیل باعث انفجاری شدید شده و چاله‌ای بزرگ را در این منطقه ایجاد کرده است.

در فاصله کوتاهی پس از این ترور، دنیل هاگاری، سخنگوی ارتش رژیم اسرائیل در بیانیه‌ای متناقض با اقدامات تل‌آویو اعلام کرد که این رژیم «ترجیح می‌دهد مناقشه با حزب‌الله لبنان را از طریق دیپلماتیک حل و فصل کند اما ارتش ما برای هر سناریویی آماده است.»

اسرائیل مدعی است که فؤاد شکر، فرمانده عملیاتی بوده که طی آن یک راکت به زمین فوتبالی واقع در مجلد شمس در بلندی‌های جولان اصابت کرد و ۱۲ غیرنظامی کشته شدند. حزب‌الله لبنان پیش از این هرگونه مشارکت و دست داشتن در حمله به مجلد شمس را که خونبارترین حادثه در اسرائیل از زمان عملیات طوفان‌الاقصی در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ به این سو بوده، رد کرده است. برخی منابع اسرائیلی از جمله اسرائیل هیوم هم گزارش داده بودند که احتمالاً یکی از موشک‌های سامانه گنبد آهنین به زمین فوتبال اصابت کرده و باعث کشته شدن افراد حاضر در آنجا شده است.

توطئه‌های برای ترور

اسرائیل با ترور فؤاد شکر و اسماعیل هنیه رهبران ارشد حزب‌الله لبنان

در فاصله کوتاهی پس از این ترور، دنیل هاگاری، سخنگوی ارتش رژیم اسرائیل در بیانیه‌ای متناقض با اقدامات تل‌آویو اعلام کرد که این رژیم «ترجیح می‌دهد مناقشه با حزب‌الله لبنان را از طریق دیپلماتیک حل و فصل کند اما ارتش ما برای هر سناریویی آماده است.»

توصیف کرده است. متیولیت، پژوهشگر انستیتو واشنگتن نیز شکر را از بنیانگذاران حزب‌الله در دهه ۸۰ میلادی خوانده که ارتباط بسیار خوبی با نصرالله داشت و مستقیماً به او گزارش می‌داد. ساعاتی پس از حمله بیروت، بامداد روز چهارشنبه ۱۰ مرداد، در حمله اسرائیل به محل اقامت اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس، او و یک نفر از محافظانش نیز ترور شدند. در بیانیه منتشرشده از سوی روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آمده است: «بامداد روز چهارشنبه محل اقامت جناب آقای دکتر اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی مقاومت اسلامی حماس، در

شکری یکی از مشاوران نظامی ارشد سیدحسین نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان بود. او طی دهه‌های گذشته نقش فعالی در عملیات‌های نظامی حزب‌الله داشت؛ به‌ویژه در بحران سوریه نقش مؤثری در مقابله با گروه‌های جهادی و شبه‌نظامیان مخالف دولت سوریه ایفا کرد. ایالات متحده مدعی بود که فؤاد شکر در بمب‌گذاری سال ۱۹۸۳ بیروت که به کشته شدن ده‌ها سرباز آمریکایی منجر شد، «نقش محوری» داشت و برای دستگیری او جایزه ۵ میلیون دلاری تعیین کرده بود. ارتش اسرائیل او را مسئول توسعه موشک‌های دقیق حزب‌الله لبنان

نگاه کارشناس

نصرت‌الله تاجیک سفیر اسبق ایران در اردن در گفت‌وگو با هم‌میهن:

اسرائیل به دنبال تضعیف پزشک‌کیان و بایدن است

بیشتر جلوگیری. زمان اجرای این ترور نیز برای از بین بردن اقتدار دولت نوپا و در حال استقرار ایران است که اعلام کرده قصد تنش‌زدایی خارجی دارد و این اقدام موجب بی‌ثباتی و امنیتی کردن فضا خواهد شد. همین موارد می‌تواند ایران را به واکنش ترغیب کند تا به رغم مدیریت در ۱۰ ماه گذشته، ناگزیر به حضور مستقیم در منازعه خاورمیانه شود تا به این ترتیب گستره و سطح تنش به شدت افزایش یابد. همچنین ورود ایران به میدان نبرد می‌تواند حامیان اسرائیل را برای حمایت بیشتر از آن ترغیب کند. باید به این نکته توجه داشته باشیم که این یک ترور معمولی نیست و بیش از پیش نشان داد که اسرائیل برای تأمین اهداف و منافعش هیچ خط قرمزی را رعایت نمی‌کند. به‌طور واضح اسرائیل با این اقدام و از آنجا که در انتخابات ریاست‌جمهوری خواهان پیروزی نامزدی بود که مخالف تنش‌زدایی و هرگونه رابطه با غرب بود و بارها در رسانه‌های اسرائیلی اعلام شد که تل‌آویو مخالف موفقیت رئیس‌جمهور جدید برای حل معضلات خارجی کشور است و حالات تشدید جو امنیتی در کشور، به معنای آن است که اسرائیل پاسخ انتخاب مردم ایران را داد و با زبان بی‌زبانی صحت انتخاب‌شان را تأیید کرد. البته اسرائیل هنوز رسماً مسئولیت نپذیرفته و از وزرای خود نیز خواسته که اظهارنظر نکنند ولی بعضاً توییت‌هایی ناشی از خوشحالی زده‌اند. نکته مهم دیگر در خصوص این ترور آن است که در میان مقام‌های بلندپایه حماس، تعداد زیادی از افراد هستند که معتقدند هیچ راهکار سیاسی و مسالمت‌آمیزی برای رسیدن به آرمان کشور فلسطینی وجود ندارد. اسماعیل هنیه، یکی از این افراد نبود و مانند او در میان رهبران حماس کم‌هست. با تأکید بر همین موضوع احتمالاً حذف هنیه، خشونت را در سرزمین‌های اشغالی تشدید می‌کند. این جنایت نتیجه دست‌زدن‌های مکرر نمایندگان آمریکا برای نتانیاهو است. او با این ترور قصد تأثیر بر انتخابات آمریکا به نفع ترامپ را دارد و به بیان ساده‌تر پاسخ‌خانم هریس در سفرش به آمریکا را داده است. ایران نباید در زمین اسرائیل بازی کند و باید بیشتر به بازیگری و اجماع‌سازی در میان کشورها و مجامع بین‌المللی بپردازد و دموکرات‌ها هم باید به این موضوع توجه داشته باشند و متوجه مسئولیت آمریکا در حمایت همه‌جانبه از اسرائیل باشند.

حزب‌الله می‌داند. بازگشت ترامپ به کاخ سفید دست اسرائیل را باز خواهد گذاشت و یا اساساً اهمیتی به موضوع نخواهد داد. بنابراین اسرائیل با این اقدام از یک سو در صدد تحت فشار قرار دادن دولت جدید در ایران است و از سوی دیگر نیز همزمان دولت دموکرات آمریکا را تضعیف می‌کند. از همین منظر است که معتمد پاسخ تهران باید بر اقدامات دیپلماتیک، سیاسی و حقوقی متمرکز شود. در مرحله ابتدایی نیز ایران باید اقدام به اعطای یادداشتی با وزن حقوقی بالا به آمریکا از طریق سفارت سوئیس کند. همچنین به‌صورت همزمان باید نمایندگی ما در سازمان ملل متحد تنش‌زدایی و وفای ملی داشته که نشان از یادداشت در شورای امنیت و نیز بررسی و اقدام در لاهه پیش برود.

با این حال براساس موارد مشابه، طبعاً گروه‌های مقاومت از جمله حزب‌الله، انصارالله و گروه‌های مقاومت عراقی به این ترور واکنش نشان خواهند داد و عکس‌العمل متفاوتی خواهند داشت.

تأثیر این اقدام اسرائیل بر فضای کلی تنش در منطقه چیست؟ باب شدن ترور مقامات با موشک‌های هدایت‌شونده خطرناک است. اسرائیل پیش از این نیز در مکان‌ها و زمان‌های مختلف قادر بود تا هنیه را ترور کند. این گزاره به این معناست که اسرائیل برای تأمین اهدافش هیچ خط قرمزی را رعایت نمی‌کند. این اقدام قطعاً برای عصبی کردن ایران صورت گرفته، درحالی‌که دولت نوپا قصد تنش‌زدایی و وفای ملی داشت که نشان از درستی انتخاب و راه مردم دارد. قطعاً این ترور در تهران معانی خودش را برای ایران دارد؛ هدف اول اسرائیل این بود که با نشان دادن ضعف دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی ایران، هیمنه جمهوری اسلامی ایران را در انظار کشورهای خارجی از بین ببرد که همین امر به‌طور اتوماتیک موجب می‌شود تا عامل بازدارندگی بی‌خاصیت شود و حتی ترس را به جان سمران مقاومت می‌اندازد و حد یقینی ندارد و می‌تواند

معتمد پاسخ تهران باید بر اقدامات دیپلماتیک، سیاسی و حقوقی متمرکز شود. در مرحله ابتدایی نیز ایران باید اقدام به اعطای یادداشتی با وزن حقوقی بالا به آمریکا از طریق سفارت سوئیس کند. همچنین به‌صورت همزمان باید نمایندگی ما در سازمان ملل متحد تنش‌زدایی و وفای ملی داشته که نشان از یادداشت در شورای امنیت و نیز بررسی و اقدام در لاهه پیش برود.

نصرت‌الله تاجیک، دیپلمات اسبق ایران در گفت‌وگو با هم‌میهن گفت: «اسرائیل با ترور اسماعیل هنیه در تهران، از یک سو در صدد تحت فشار قرار دادن دولت جدید در ایران است و از سوی دیگر نیز همزمان دولت دموکرات آمریکا را تضعیف می‌کند.»

با توجه به حادثه بامداد امروز ادب‌روز و ترور رئیس دفتر سیاسی حماس آن هم در تهران و همزمان با حضور وی برای مراسم تحلیف، هدف و پیام اسرائیل از این اقدام چه بود؟

این ترور بیشتر واکنش اسرائیل به انتخاب آقای پزشکیان و اعلام سیاست دولت چهاردهم در خط تعامل با اروپا و آمریکا برای آرامش داخلی ایران و نه لزوماً پاسخ به حملات حزب‌الله و تحولات دیگر است. ترور اسماعیل هنیه به معنای به‌سخره گرفتن ایران است و با توجه به خط و نشان کشیدن غلیظ و تعداد دفعاتی که نتانیاهو در کنگره آمریکا از ایران نام برد، باید منتظر چنین اقدامی می‌بودیم. اسرائیل بزرگترین بازنده سیاست اعلام‌شده رئیس‌جمهور جدید ایران در تعامل با جهان خواهد بود و ایران منزوی، هدف استراتژیک سیاست خارجی نهنه‌ها نتانیاهو بلکه اسرائیل است. این ترور شکست پیشاپیش سیاست خارجی آقای پزشکیان را هدف گرفته و نشانه درستی راه او در تعامل سازنده و گفت‌وگو با دنیا است.

با توجه به آنچه در نتیجه ترور فرمانده سپاه قدس در سوریه و عملیات وعده صادق در واکنش به آن رخ داد، واکنش احتمالی تهران به این اقدام چه خواهد بود؟

در مورد سناریوهای پیش روی ایران، این ترور را در یک تصویر بزرگ باید دید؛ سه حمله تقریباً همزمان در بیروت، بغداد و تهران عملیاتی سنگین است اما اقدام در تهران نشان از آن دارد که نتانیاهو با این اقدام قصد دخالت در انتخابات آمریکا به نفع خود را داشته و پیروزی ترامپ را ضامن دست برتر اسرائیل در منطقه و حیات سیاسی خود و حتی چگونگی اداره غزه و رویارویی با

